

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ПРОЄКТ

**Освітньо-наукової програми
«Історія та археологія»**

**третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 032 «Історія та археологія»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»**

кваліфікація: Доктор філософії за спеціальністю «Історія та археологія»

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності № 032 «Історія та археологія» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.

Освітньо-наукова програма розроблена робочою групою у складі:

1. **Вовканич І.І.** – доктор історичних наук, професор, декан факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».
2. **Жулканич Н.М.** – доктор історичних наук, професор кафедри модерної історії України та зарубіжних країн ДВНЗ «УжНУ».
3. **Тодоров І.Я.** – доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій ДВНЗ «УжНУ».
4. **Федака С.Д.** – доктор історичних наук, професор кафедри античності, середньовіччя та історії України домодерної доби ДВНЗ «УжНУ».
5. **Данилець Ю.В.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, етнології та культурології ДВНЗ «УжНУ».
6. **Ліхтей І.М.** – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри античності, середньовіччя та історії України домодерної доби ДВНЗ «УжНУ».
7. **Прохненко І.А.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, етнології та культурології ДВНЗ «УжНУ».
8. **Шніцер І.О.** – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри модерної історії України та зарубіжних країн ДВНЗ «УжНУ».

Гарант освітньої програми

доц. І.О. Шніцер

Програму погоджено:

Проректор з наукової роботи

проф. І.П.Студеняк

Декан факультету історії та міжнародних відносин

проф. І.І. Вовканич

Начальник навчальної частини

Штимак А.Ю.

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

"Історія та археологія"

"History and Archeology"

зі спеціальності 032 «Історія та археологія»

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти, а також структурного підрозділу у якому здійснюється навчання	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», факультет історії та міжнародних відносин / State university «Uzhhorod national university», Faculty of History and International Relations
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Доктор філософії за спеціальністю «Історія та археологія» / Doctor of Philosophy by Specialty of History and archaeology
Мова навчання і оцінювання	Українська
Обсяг освітньої програми	Термін навчання 4 роки, обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми 35 кредитів ЄКТС
Тип програми	Освітньо-наукова
Наявність акредитації	-
Цикл/рівень програми	Національна рамка кваліфікацій України – 9 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови	Другий рівень вищої освіти (диплом магістра, спеціаліста)
Форма навчання	Очна (денна, вечірня), заочна
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://www.uzhnu.edu.ua/
2 – Мета освітньої програми	
Мета програми (з врахуванням рівня кваліфікації)	Мета освітньо-наукової програми (ОНП) – підготувати висококваліфікованого, конкурентоспроможного в Україні та закордоном фахівця з кваліфікацією «доктор філософії» в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 – «Історія та археологія», який володіє достатніми теоретичними знаннями, практичними вміннями та навичками для успішної наукової та науково-педагогічної діяльності у сфері історії та археології, а також спроможний переосмислювати наявні та продукувати нові знання, розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної науково-дослідницької або науково-педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження з історичної та археологічної

	<p>проблематики, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Унікальність ОНП полягає в тому, що вона передбачає гармонійну інтеграцію навчальної роботи здобувачів з їх науковими дослідженнями в рамках наявних в ЗВО науково-педагогічних шкіл, сприяє долученню молодих науковців до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю.</p> <p>Цілями ОНП є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у здобувача ступеня доктора філософії загальних та фахових компетентностей, достатніх для проведення власного наукового дослідження за спеціальністю 032 «Історія та археологія», участі у колективній науково-дослідній роботі, здійснення науково-педагогічної діяльності у закладах освіти всіх типів; - опанування методологією наукової та педагогічної діяльності, а також популяризації (комерціалізації) результатів дослідницької діяльності; - допомогти здобувачу в його науково-дослідній роботі з вибором теми дослідження. ОНП орієнтована в першу чергу на дослідження історії народів Центральної Європи, регіональних археологічних пам'яток, традиційної та модерної культури в регіоні, дослідження історичної пам'яті та релігійних процесів в регіоні Центральної Європи; - створення умов для виконання здобувачем ступеня доктора філософії власного наукового дослідження та підготовки дисертації відповідно до вимог, що ставляться до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія»; - створення умов для підготовки та публікації проміжних та остаточних результатів власного наукового дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії у фахових наукових виданнях та їх апробації на вітчизняних і міжнародних наукових конференціях, сприяння долученню до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю; - забезпечення якісного проміжного контролю виконання здобувачем ступеня доктора філософії власного наукового дослідження, створення умов для об'єктивної фахової експертизи результатів його роботи, підготовки до процедури захисту дисертації.
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань /	03 «Гуманітарні науки»

спеціальність / спеціалізація програми)	032 «Історія та археологія»
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова академічна
Фокус освітньої програми та спеціалізації	Набуття необхідних теоретичних та практичних навичок для успішної наукової кар'єри та викладання спеціальних дисциплін в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 – «Історія та археологія» в закладах освіти різних типів. Ключові слова: історія, археологія, історична наука, історіографія, джерелознавство, історія України, всесвітня історія, етнографія.
Особливості програми	Наукова складова ОНП визначається індивідуальним навчальним планом аспіранта. Задля підвищення якості ОНП здійснюється її регулярний перегляд (оновлення) з метою врахування інтересів та пропозицій груп зацікавлених осіб (стейкхолдерів). ОНП орієнтує аспірантів на співробітництво із закордонними науковими установами, вищими навчальними закладами та міжнародну мобільність.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Наукова та викладацька діяльність в історичній сфері. Наукова, адміністративна та управлінська діяльність в закладах науки, освіти, в органах влади усіх рівнів. Посади згідно з класифікатором професій України: Законодавці, вищі державні службовці, керівники. Керівники підприємств, установ, організацій (12): Керівник науково-дослідного підрозділу (1237), головний фахівець науково-дослідного підрозділу (1237.1), Начальник (Завідувач) науково-дослідного підрозділу (1237.2), Керівник проєктів та програм (1238), Керівник інших функціональних підрозділів (1239). Професіонали: викладачі вищих навчальних закладів (2310): Докторант, Доцент, Професор кафедри (2310.1), асистент, Викладач вищого навчального закладу (2310.2), викладачі середніх навчальних закладів (2320). Професіонали в галузі економіки, соціології, археографії, археології, географії, кримінології та палеографії (2442): Наукові співробітники (археографія, археологія, географія, кримінологія, палеографія, соціологія) (2442.1), Археографи, археологи, географи, кримінологи, палеографи та соціологи (2442.2). Професіонали в галузі філософії, історії та політології (2443): Наукові співробітники

	<p>(філософія, історія, політологія) (2443.1), Філософи, історики та політологи (2443.2). Інші професіонали (24): професіонали у сфері державної служби, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності (241), Консультант, професіонал з інноваційної діяльності. Місця можливого працевлаштування. Посади професіонал в галузі історії, етнології, музезнавства, в галузі освіти, викладач середнього навчального закладу, викладач університету та вищого навчального закладу, фахівець основних підрозділів установ та організацій, фахівці архівних установ.</p>
Подальше навчання	<p>Підвищення кваліфікації в науково-дослідних інститутах НАН України та провідних університетах МОН України, можливість навчатися в докторантурі за програмою четвертого (наукового) рівня вищої освіти та отримати науковий ступінь доктора наук.</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Практико-орієнтоване навчання, спрямоване передусім на реалізацію індивідуального дослідницького проєкту, який ретельно контролюється. Викладання проводиться у вигляді: лекцій, мультимедійних лекцій, семінарських, практичних занять. Передбачені самостійна робота з джерелами і фаховою літературою в архівах і бібліотеках України та зарубіжних країн, індивідуальні консультації з викладачами щодо підготовки наукових статей та можливості їх публікацій у фахових виданнях, інформаційна підтримка участі аспіранта в міжнародних наукових конференціях, конкурсах на отримання наукових стипендій та грантів, підготовка дисертаційної роботи.</p>
Оцінювання	<p>Письмові та усні екзамени, семінари, практичні заняття, проєкти, презентації, звітування та атестація, захист дисертаційної роботи.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі історії та археології, що передбачає проведення наукових досліджень та/або впровадження сучасних досягнень історичної науки у професійну наукову чи науково-педагогічну діяльність.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень у галузі історії та археології, генерування нових ідей при вирішенні</p>

	<p>дослідницьких і практичних завдань.</p> <p>ЗК-2. Здатність до опанування загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності та загальнолюдських цінностей.</p> <p>ЗК-3. Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз і контекстуалізацію значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень.</p> <p>ЗК-4. Здатність ініціювати та розробляти наукові проекти, управляти ними, складати пропозиції щодо їх фінансування.</p> <p>ЗК-5. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.</p> <p>ЗК-6. Здатність працювати у міжнародному науковому контексті.</p> <p>ЗК-7. Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною мовами, володіти комунікативною культурою. Здатність до ефективної комунікації з представниками різних цільових аудиторій, використовуючи відповідну лексику, методи та прийоми.</p> <p>ЗК-8. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації.</p> <p>ЗК-9. Здатність здійснювати педагогічну діяльність у закладах освіти, у тому числі науково-педагогічну діяльність у закладах освіти різних типів.</p> <p>ЗК-10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про розвиток суспільства, розуміти значення вивчення історії та археології для розвитку та євроінтеграції нашої держави.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК-1. Здатність до опанування глибинними знаннями в галузі історії та археології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань у сфері історії та археології, опанування комплексним, системним, проблемно-історичним підходами та етнологічними методами дослідження, термінологією з досліджуваного наукового напрямку.</p>

	<p>ФК-2. Здатність виявляти, ставити та розв’язувати проблеми дослідницького характеру у галузі історії та археології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p> <p>ФК-3. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі історії та археології.</p> <p>ФК-4. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами.</p> <p>ФК-5. Здатність планувати й організувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі історії та археології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів, ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері історії та археології.</p> <p>ФК-6. Здатність самостійно виконувати повний цикл сучасного археологічного дослідження з урахуванням соціальної ваги пам’яткоохоронної складової такого дослідження.</p> <p>ФК-7. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.</p> <p>ФК-8. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності.</p> <p>ФК-9. Здатність здійснювати наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері історії та археології у науково-дослідних установах та закладах освіти різних типів.</p>
7 – Програмні результати навчання	
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН 1. Опанувати методологію проведення наукових досліджень в області історії та археології, знання сучасних вітчизняних і зарубіжних досягнень в історичній та археологічній науці.</p> <p>ПРН 2. Проектувати критичний підхід до аналізу, оцінки й синтезу нових ідей в галузі історії та археології, переосмислювати наявні та створювати нові цілісні знання та професійні практики.</p> <p>ПРН 3. Володіти поглибленими знаннями в галузі історії та археології, масштаб яких є достатнім для успішної організації та проведення наукових досліджень з історичної та археологічної проблематики, педагогічної діяльності у закладах освіти.</p>

	<p>ПРН 4. Вміти здійснювати пошук, аналізувати та критично оцінювати інформацію з різних джерел та фахової літератури, інтерпретувати та контекстуалізувати її правильно у письмових звітах та у науковій роботі.</p> <p>ПРН 5. Уміння написати дисертаційну роботу, розуміння послідовності роботи з підготовки наукового дослідження, обізнаність у наукових стандартах та правилах академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 6. Знати іноземну мову, на рівні достатньому для презентації наукових результатів в усній та письмовій формах, розуміти фахові наукові та професійні тексти, володіти навичками спілкуватися в іншомовному науковому і професійному середовищі.</p> <p>ПРН 7. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, комп'ютерні засоби та програми для проведення та презентації наукових досліджень, організації та проведення навчальних занять.</p> <p>ПРН 8. Здатність ініціювати оригінальні науково-дослідні проекти, усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.</p> <p>ПРН 9. Проектувати набуті знання на формування ціннісних орієнтацій громадян, суспільного світогляду загалом.</p> <p>ПРН 10. Вміти ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях.</p> <p>ПРН 11. Уміння провадити наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері історії та археології у науково-дослідних установах та закладах освіти різних типів.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
<p>Специфічні характеристики кадрового забезпечення</p>	<p>Викладання навчальних дисциплін на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти забезпечують науково-педагогічні працівники з науковими ступенями.</p> <p>У підготовці фахівців беруть участь такі підрозділи Ужгородського національного університету:</p> <p><i>підрозділи факультету історії та міжнародних відносин</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - кафедра модерної історії України та зарубіжних країн, - кафедра Античності, середньовіччя та історії України домодерної доби; - кафедра археології, етнології та культурології; - кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій.

	<p><i>інші підрозділи університету</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи; - кафедра філософії; - факультет математики та цифрових технологій; - факультет іноземної філології. <p>Кадрове забезпечення освітнього процесу достатнє для забезпечення підготовки фахівців вказаної спеціальності та відповідає Ліцензійним вимогам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.</p>
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Для забезпечення освітньо-наукового процесу використовується навчально-матеріальна база факультету історії та міжнародних відносин, Археологічного музею ДВНЗ «УжНУ» та лабораторії етнології, фольклористики та краєзнавства ДВНЗ «УжНУ».
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Доступ до міжнародних баз даних Scopus та Web of Science.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Кредитна і ступенева мобільність у споріднених (за галуззю знань, спеціальністю) закладах вищої освіти України на основі двосторонніх або багатосторонніх угод.
Міжнародна кредитна мобільність	Кредитна і ступенева мобільність у споріднених (за галуззю знань, спеціальністю) закордонних закладах вищої освіти в рамках програм міжнародного академічного обміну УжНУ, зокрема Erasmus + програма обмінів студентів, викладачів та науковців.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів можливе на загальних умовах.

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО - НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

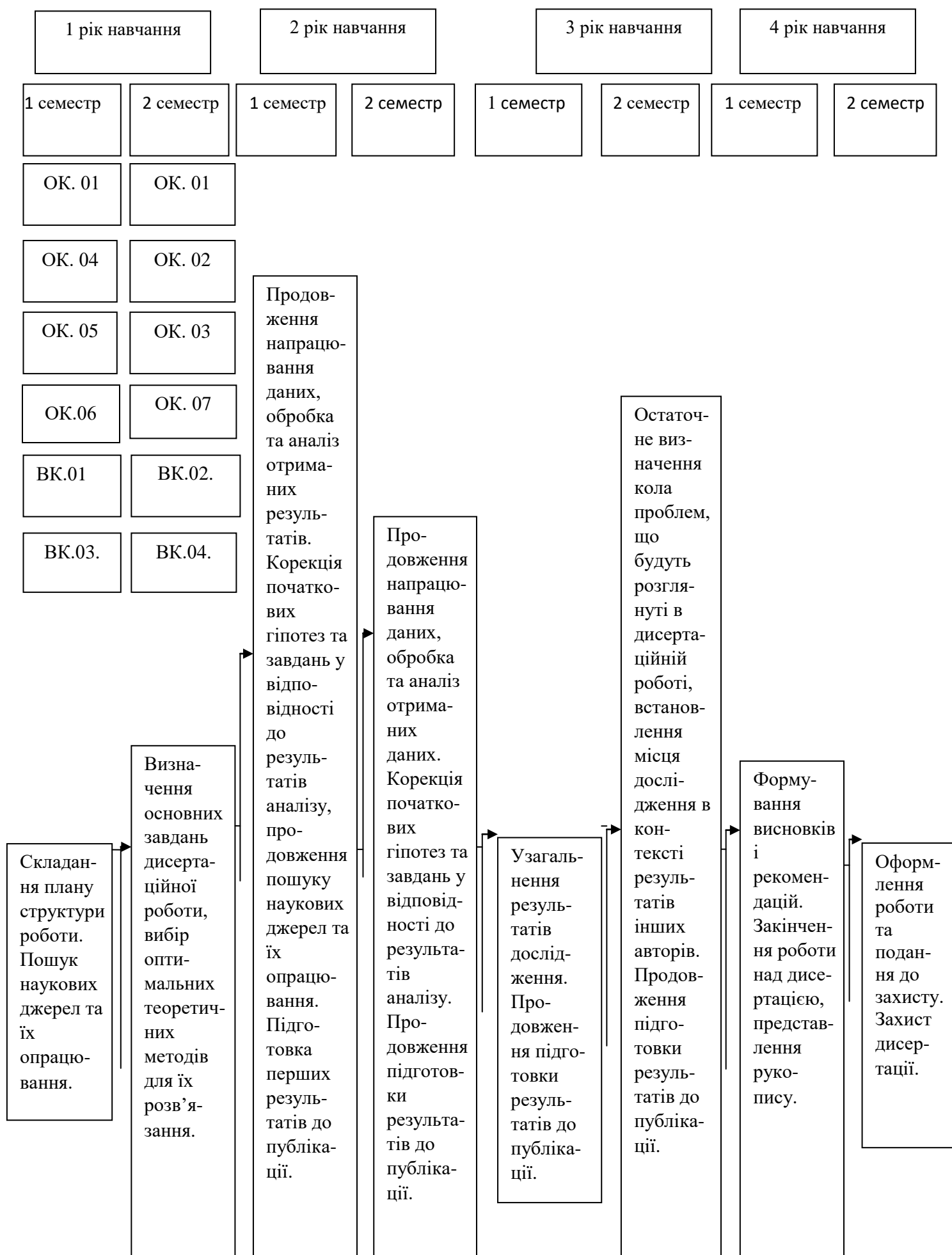
Освітньо-наукова програма включає обов'язкові компоненти (23 кредити ECTS) та вибіркові компоненти (12 кредитів ECTS).

2.1 Перелік обов'язкових та вибіркових компонентів ОНП.

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОНП			
ОК. 01	Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі	6	залік, екзамен
ОК. 02	Теорія та методологія класичної та сучасної філософії	4	Екзамен
ОК. 03	Презентація наукових результатів, створення об'єктів інтелектуальної власності та управління науковими проєктами	3	Залік
ОК. 04	Інновації в сучасній педагогіці, організація та проведення навчальних занять	3	Залік
ОК. 05	Сучасні інформаційні технології	3	Екзамен
ОК. 06	"Історія та археологія" як освітня і наукова спеціальність	4	Залік
ОК. 07	Асистентська практика	3	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		26 кредити	
Вибіркові компоненти ОНП			
ВК.01.	<i>(аспірант обирає 1 дисципліну з переліку)</i>	3,5	Залік
ВК.01.01.	Сучасні теорії та методи історичних наук в Україні та світі		
ВК.01.02.	Дискусійні питання історії України		
ВК.02.	<i>(аспірант обирає 1 дисципліну з переліку)</i>	3,5	Екзамен
ВК.02.01.	Як підготувати дисертацію з історії: теорія та практика		
ВК.02.02.	Дискусійні питання всесвітньої історії		
ВК.03.	<i>(аспірант обирає 1 дисципліну з переліку)</i>	3,5	Залік
ВК.03.01.	Російська агресія в Україну в контексті цивілізаційного дискурсу		
ВК.03.02.	Дисертаційні дослідження з історії в		

	Україні та світі		
ВК.04.	<i>(аспірант обирає 1 дисципліну з переліку)</i>	3,5	Екзамен
ВК.04.01.	Визначні досягнення сучасних істориків України і світу		
ВК.04.02.	Історична періодика в Україні та світі		
Загальний обсяг вибірових компонент:		14 кредитів	
Загальний обсяг компонент ОНП		40 кредитів	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОНП

3. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

Атестація здобувачів освітнього ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання здобувачем його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях), а також відгуки опонентів оприлюднюються на офіційних веб-сайтах відповідних вищих навчальних закладів (наукових установ) згідно з законодавством.

У результаті успішного захисту дисертаційної роботи здобувачу присуджується науковий ступінь доктора філософії, присвоюється кваліфікація доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» та видається диплом встановленого зразка.

